

AKUTMEDICINSK FORSKNING

Holdningspapir

2019

DASEM DANSK SELSKAB
FOR AKUTMEDICIN
DANISH SOCIETY FOR EMERGENCY MEDICINE

Forord

Dansk Selskab for Akutmedicin (DASEM) har som et af sine formål at virke til fremme af forskning inden for akutmedicin. DASEMs bestyrelse har derfor fundet det relevant at formulere et holdningspapir, der kan understøtte udviklingen af akutmedicin som et forskningsbaseret speciale i Danmark. Holdningspapiret har både til formål at beskrive hvad selskabet vil arbejde for, men også at beskrive nogle konkrete anbefalinger til andre aktører på området.

Den fortsatte udvikling af akutmedicin som akademisk disciplin skal sikre en forskningsbaseret klinisk praksis inden for alle områder af akutmedicinen. Desuden vil styrkelse af akutmedicin som akademisk disciplin give bedre mulighed for rekruttering til akutspecialet og akutafdelingerne.

Der findes ikke nogen entydig definition af akutmedicinsk forskning, men i dette holdningspapir skal akutmedicinsk forskning forstås som forskning, der i sidste ende har til formål at forbedre diagnostik, behandling og rehabilitering af patienter med akut sygdom og tilskadekomst i bredeste forstand.

Holdningspapiret er skrevet af en arbejdsgruppe bestående af Ph.D studerede Julie Mackenhauer, reservelæge Marie Jessen, forskningsansvarlig overlæge Thomas Andersen Schmidt og ledende overlæge Christian Skjærbæk. Holdningspapiret er endeligt vedtaget af DASEMS bestyrelse i februar 2019.

Akutmedicin som selvstændig akademisk forskningsområde er i disse år under fortsat udvikling og speciallægeuddannelsen i akutmedicin er stadig kun under etablering. Holdningspapiret planlægges derfor revideret senest i 2024 eller før ved væsentlige ændringer på området.

Dansk Selskab for Akutmedicin

April 2019

Baggrund

Akutområdet generelt

I 2007 skete der et paradigmeskift i organiseringen af det akutte sygehusvæsen. Befolkningsunderlaget for de nye akuthospitaler blev øget betydeligt, hvorfor antallet af enheder som modtager akutte patienter er reduceret. Således er der etableret 21 akuthospitaler med fælles akutmodtagelser (akutafdelinger). Visitationen til hospitalerne er blev samlet i større enheder, og der er stillet udvidede krav til de tre store akuthospitaler med traumecenter samt Rigshospitalet, der modtager svært syge og tilskadekomne patienter til højtspecialiseret behandling. Sundhedsstyrelsen har fået udvidede beføjelser på planlægningsområdet, hvorfor alle regioner i henhold til Sundhedslovens skal indhente rådgivning fra Sundhedsstyrelsen ved udarbejdelse af sundhedsplaner, herunder akut- og sygehusplaner. Der stilles bl.a. krav om tilstedeværelse af udvalgte specialer og ressourcer på hospitaler som modtager akutte patienter. Der er etableret en akutdatabase i RKKP-regi, herunder er Databasen for Akutte Hospitalskontakter og Præhospitaldatabasen allerede i drift, mens Dansk Traumeregister er på vej med sin første årsrapport.

Akutmedicin som akademisk disciplin

I et samarbejde mellem Trygfonden og universiteterne, blev der i ved årsskiftet 2011/2012 etableret tre professorater i akutmedicin ved hhv. Syddansk, Aarhus og Københavns Universitet. Der er siden, i 2015, etableret yderligere ét yderligere professorat i præhospital- og akutmedicin ved Aalborg Universitet, og senest (i 2018) er der ansat yderligere tre professorer i akutmedicin ved Syddansk Universitet. Der er i 2018 forskningsenheder udenfor de medicinske fakultetsbyer i alle regioner. Der er et stigende antal publikationer fra de akutmedicinske forskningsmiljøer, dog fortsat få artikler udgivet i high impact-tidsskrifter. Publikationerne dækker et bredt spektrum af emner. Dominerende har været en stor andel af undersøgelser af organisering af akutafdelinger, den akutte patientpopulation og fokus på tidskritiske sygdomme (fx hjertestop, sepsis og traumer), udført med metoder som overvejende er epidemiologiske kohorte studier og deskriptive studier. De udførte interventionsstudier har overvejende været inden for anvendelsen af ultralyd i akutafdelingerne.

DASEMs visioner for akutmedicin som akademisk disciplin i Danmark

- Forskning der understøtter fagets udvikling og har sammenhæng med den kliniske hverdag
- Forskningsmiljø i verdensklasse bedømt på
 - påvirkning af klinisk praksis nationalt og internationalt
 - evne til at tiltrække udenlandske forskere
 - danske akutmedicinske forskeres aktive deltagelse i det internationale forskningsmiljø
- Aktive tværfaglige forskningsmiljøer på alle akutafdelinger
- Forskning som en naturlig del af dagligdagen på alle akutafdelinger
- Alle yngre læger under uddannelse til akutmedicin involveres i akutmedicinsk forskning under deres uddannelse

Metoder og indhold i den akutmedicinske forskning

Dansk Selskab for Akutmedicin ser et behov for, at der til stadighed bliver udført forskning i de danske akutmodtagelser både indenfor organisationsforskning og patientnær praksisudvikling. Vi skal udnytte de unikke muligheder med danske registre og elektroniske patientjournaler i Danmark til bl.a. store kohortestudier. Vi skal bevæge os mod at udføre interventionsstudier i større omfang end hidtil. Vi skal udnytte muligheden for samarbejde på tværs af regioner og vi skal udnytte det netværk, som Dansk Selskab for Akutmedicin repræsenterer.

Hvad skal der forskes i?

Organisationsforskning: Tværsektorielle studier, intrahospitale forløbsstudier og visitation bør være en prioritet i den organisatoriske forskning. Ligeledes bør der, til stadig udvikling af afdelinger og personale, forskes i uddannelsesmetoder og simulation.

Diagnostik og behandling: Dansk Selskab for Akutmedicin ønsker, at der bliver forsket i de hyppige tilstande og de alvorlige tilstande i akutmodtagelserne. Der bør forskes i symptomer fremfor diagnoser, da patienter i akutmodtagelserne i højere grad er karakteriseret ved deres symptomer end deres diagnoser.

Der er fortsat behov for deskriptive studier for at få mere viden om den akutmedicinske patientpopulation ud fra denne forudsætning, ligesom også forskning i diagnostik og klinisk beslutningstagning i højere grad skal tage udgangspunkt i symptombilleder og patientforløb frem for diagnoser.

Teknologi og udvikling: Dansk Selskab for Akutmedicin anbefaler, at de danske akutmodtagelser følger den generelle teknologiske udvikling også i forskningssammenhæng. Det være sig både i udvikling samt implementering af ny teknologi og nye metoder, herunder maskiner/robotter el. lign til tidlig diagnostik og behandling, biomarkører for sygdom, prognose eller valg af behandling, ny medicin mv. Anvendelse af ultralyd i akutmedicinsk sammenhæng har allerede markeret sig som et stærkt eksempel på forskning i anvendelse af ny teknologi og bør fortsat være et prioriteret forskningsfelt.

Adgang til data

For at realisere visionerne for dansk akutmedicinsk forskning er det afgørende, at der tilvejebringes de rette betingelser og rammer. Ansvar for dette påhviler til dels det akutmedicinske miljø selv, men også myndigheder, universiteter og hospitalejere skal bidrage og DASEM skal aktivt arbejde for at påvirke disse med henblik på at skabe de bedste rammer for den akutmedicinske forskning. Akutmedicin er kendetegnet ved tværfagligt og tværsektorielt samarbejde, hvilket stiller krav til, at der kan opnås adgang til data både fra egen afdeling/sekter og naboafdelingen/sekter (fx kommune, præhospital og praksis). Tilgængelighed af relevante og valide data fra elektroniske patientjournaler og databaser er derfor afgørende.

Forskningsmulighederne bør ikke begrænses pga. kunstigt skabte sektorovergange. En særlig udfordring i den akutte sammenhæng er at indhente samtykke fra kritisk syge patienter eller inhabile patienter allerede ved starten af behandlingsforløbet, hvilket bør afspejles i den relevante lovgivning. Restriktive dataadgange og krav vedr. samtykke bør ikke stille danske forskere dårligere end udenlandske kollegaer.

Anbefalinger, der bør iværksættes indenfor 5 år

Professorater besættes af læger med speciale i akutmedicin: Universiteterne har som forpligtigelse at drive forskning på højeste, internationale niveau og sætter dermed den højeste standard for den akutmedicinske forskning i Danmark. Det er naturligt, at der med etableringen af akutmedicin som selvstændigt lægefagligt speciale oprettes ordinære lærestolsprofessorater i akutmedicin på alle medicinske fakulteter. Det har været naturligt, at der ved besættelsen af de første professorater i høj grad blev rekrutteret forskere, der kom fra andre specialer og forskningstraditioner, da akutmedicin endnu ikke var veletableret fagområde og med egen forskningstradition. For at sikre sammenhæng med den kliniske praksis og uddannelsen i akutmedicin bør lærestolsprofessoraterne fremadrettet besættes med forskere med akutmedicinsk uddannelse og praktisk erfaring med akutmedicin, fortrinsvis speciallæger i akutmedicin. Det må forudses, at det akutmedicinske speciale vil udvikle sig med etablering af egne fagområder som inden for andre specialer. I takt hermed bør der etableres professorater og lektorater inden for alle akutmedicinens fagområder.

Etablering af professorater udenfor universitetshospitalerne: For at sikre sammenhæng med den kliniske hverdag bør der i alle regioner etableres professorater på afdelinger uden for de medicinske fakultetsbyer. Alle akutafdelinger bør som minimum have en forskningslektor, en forskningsansvarlig overlæge, forskningsudvalg og forskningsansvarlige nøglepersoner. Sygehusejerne bør understøtte udviklingen ved at stille krav om selvstændig forskningsaktivitet på alle akutafdelinger men også understøtte dette med ressourcer og infrastruktur.

Ansættelsesformer der understøtter en akademisk karriere: For at realisere ovenstående målsætninger skal der skabes en stillings- og stabsstruktur i sundhedsvæsenet, der understøtter karriereveje inden for forskning og udvikling. Dette indebærer mulighed for phd, post doc, lektor og professor-ansættelse. Regionerne skal understøtte dette ved f.eks. finansiering af deltidsstillinger med dedikeret tid til forskning. Vilkaerne for aktiv deltagelse i forskning er anderledes for læger i en akutafdeling, hvor en stor del af arbejdstiden ligger uden for almindeligt dagarbejdstid og hvor arbejdets karakter, hvor i princippet alt klinisk arbejde er akutarbejde, kan være en selvstændig hindring for deltagelse i forskningsmøder og netværk. Hertil kommer at akutafdelingerne mange steder lider under speciallægemangel og den tilgængelige arbejdskraft i høj grad prioriteres til det direkte patientrelaterede arbejde. Der er derfor, i endnu højere grad end for andre specialer, behov for en arbejdstilrettelæggelse med beskyttet tid til forskning. For også med økonomiske midler at kunne understøtte udvikling og etablering af aktive forskningsmiljøer på alle akutafdelinger, bør der ved uddeling af offentlige og private forskningsmidler tilskyndes til at multicenterstudier, der involverer akutafdelinger uden for fakultetsbyerne nyder fremme.

Påvirkning af klinisk praksis: Ethvert forskningsprojekt bør ledsages af en konkret plan for vidensdeling og implementering, som rækker ud over de akademiske miljøer. Der er behov for tæt samarbejde med ledelsen både når projektet planlægges og afsluttes med henblik på implementering og anvendelse.

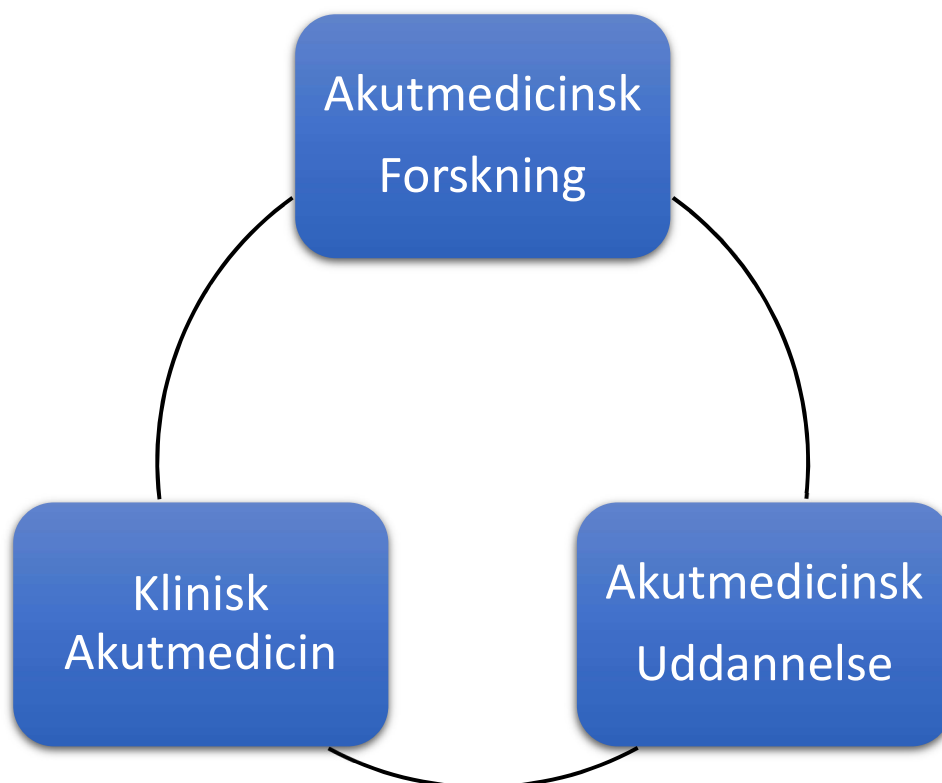
Tværfaglighed. Akutmedicin i Danmark har på få år opbygget en enestående tradition for tværfaglig tilgang til både klinisk praksis, uddannelse og forskning, understøttet af tværfagligt samarbejde om kongresser og et Dansk Tidsskrift for Akutmedicin. DASEM ser betydelig værdi i at fastholde dette, ved understøtte forskning, der har tværfagligt perspektiv og at de lokale forskningsnetværk, så vidt muligt er med tværfaglig deltagelse og i særdeleshed ved at der også skabes betingelser for forskning i akutsygepleje.

Forskning som en del af uddannelsen: For at realisere visionerne for dansk akutmedicinsk forskning anser DASEM det som vigtigt at medicinstuderende på alle fakulteter får mulighed for forskningsår og kandidatspeciale inden for akutmedicin. I den postgraduate uddannelse bør alle uddannelseslæger i specialet præsenteres for akutmedicinsk forskning fra starten og allerede under introduktionsuddannelsen. En måde at skabe rammer for dette kunne være journalclubs og afdelingsbaseret undervisning med gennemgang af ny akutmedicinske forskningsresultater. Det kunne også være deltagelse i kvalitetsudviklingsprojekter og muligheden for deltagelse i egentlige forskningsprojekter allerede under introduktionsuddannelsen.

Ved ansættelse i hoveduddannelsesstilling indgår akademiske kvalifikationer på linie med de øvrige lægeroller og med vanlig prioritering af afhandlinger og førsteforfatterskaber på internationale publikationer. For at understøtte udviklingen af den akutmedicinske forskningstradition prioriteres forskningsindsats inden for det akutmedicinske felt. I hoveduddannelsen indgår forskningstræning som obligatorisk element. For at understøtte udviklingen af den selvstændige akutmedicinske forskningstradition er det DASEMs ambition at der etableres et specialespecifikt forskningstræningsmodul. Den tid, der skal afsættes til forskningstræning, bør have konkret udbytte i form af publikation, helst i international peer-reviewed litteratur, Dansk Tidsskrift for Akutmedicin, Danish Medical Journal eller præsentation på årsmøde eller anden national eller international kongres.

DASEM anbefaler

- Journalclub som obligatorisk uddannelses tilbud på alle akutafdelinger
- Obligatorisk tilbud om deltagelse i kvalitets- eller forskningsprojekt under introduktionsuddannelsen
- Forskningsindsats inden for det akutmedicinske område prioriteres ved ansættelse af hoveduddannelseslæger
- Etablering af specialespecifikt forskningstræningsforløb under hoveduddannelsen
- At der oprettes lærestolsprofessorater i akutmedicin på alle medicinske fakulteter
- At lærestolsprofessoraterne fremadrettet besættes med speciallæger i akutmedicin
- At der i alle regioner etableres professorater uden for fakultetsbyerne.
- At alle akutafdelinger udpeger forskningsansvarlige nøglepersoner og etablerer forskningsudvalg der aktivt inddrager sygeplejersker og andre faggrupper.
- At der skabes mulighed for etablering af professorater og lektorater i akutsygepleje
- At der ved arbejdstilrettelæggelsen fastlægges beskyttet tid til forskning til alle læger
- At der ved uddeling af forskningsmidler tilskyndes til inddragelse af forskningsmiljøer uden for universitetshospitalerne

**AKUTMEDICINSK
FORSKNING**

Holdningspapir

DASEM DANSK SELSKAB
FOR AKUTMEDICIN
DANISH SOCIETY FOR EMERGENCY MEDICINE